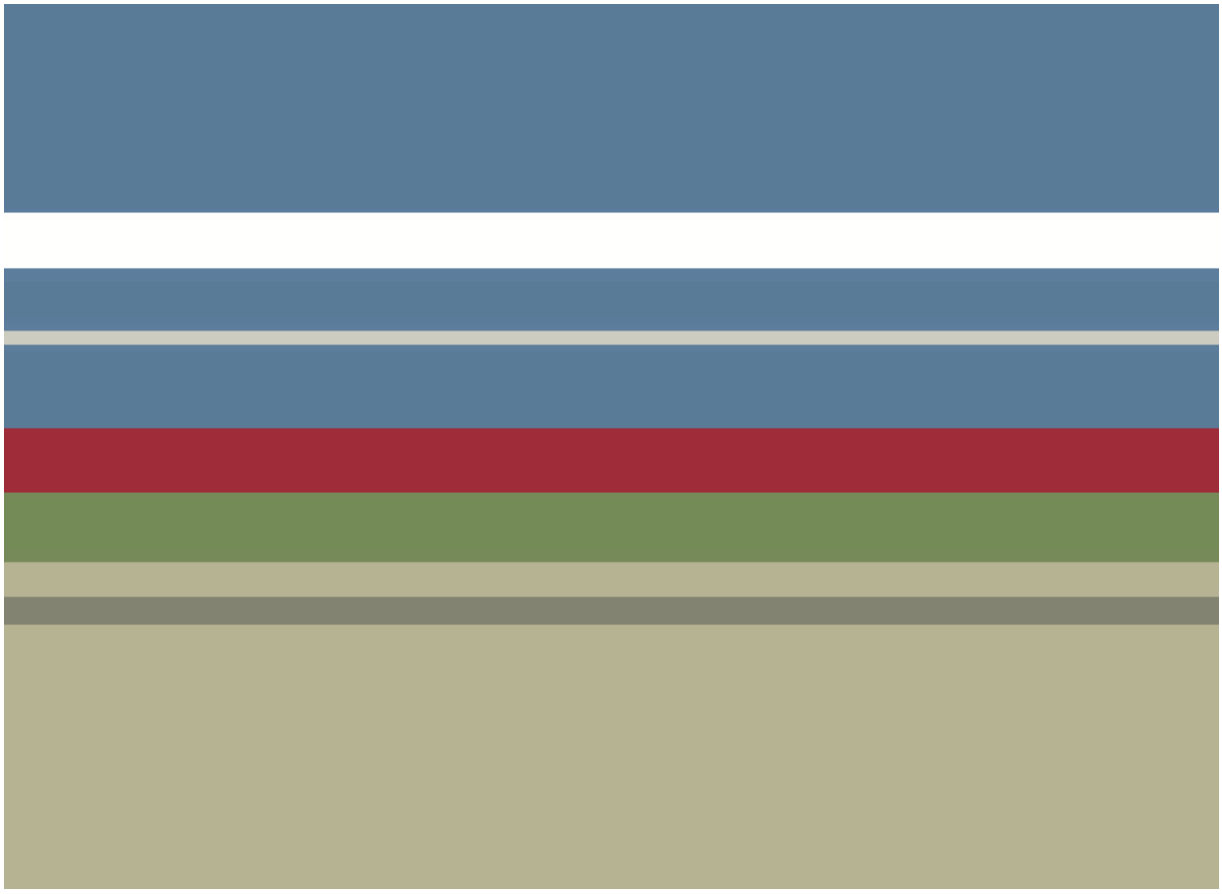
Voorwoord Programmabegroting 2027-2030

We willen Texel goed doorgeven aan de volgende generatie. Dat betekent dat we blijven investeren in wat ons eiland nodig heeft, maar ook keuzes maken die we op langere termijn kunnen betalen. Met deze Programmabegroting 2027 zetten we een eerste stap om de ambities uit het coalitieakkoord Realistisch Vooruit waar te maken en onze financiële positie te versterken. De opgaven voor Texel zijn groot. We willen voldoende passende en betaalbare woningen, goed onderhouden dorpen en een eiland dat aantrekkelijk en bereikbaar blijft. Een sterke economie en goede voorzieningen zijn daarbij belangrijk. En we blijven er voor inwoners die ondersteuning nodig hebben.

Onze financiële positie vraagt om keuzes

Onze financiële positie is kwetsbaar. De algemene reserve biedt steeds minder ruimte om tegenvallers op te vangen. Investeringen en verplichtingen uit het verleden drukken op de begroting en onze vaste lasten nemen toe. Ook de ruimte om nieuwe leningen aan te gaan is beperkt. We kunnen daarom niet alles tegelijk doen. Nieuwe plannen moeten passen binnen wat financieel verantwoord is. Dat betekent ook dat we kritisch moeten blijven kijken naar uitgaven die we al doen.

Voor 2027 is nog circa € 4,2 miljoen uit de algemene reserve nodig om de begroting sluitend te krijgen. Vanaf 2028 laten de huidige ramingen opnieuw tekorten zien. Zonder aanvullende maatregelen loopt het tekort op tot bijna één miljoen euro in 2030. Alleen zorgen dat de begroting voor 2027 sluitend is, is dus niet voldoende. We willen dat onze inkomsten en uitgaven in 2030 structureel in balans zijn. Vaste uitgaven moeten uiteindelijk ook uit vaste inkomsten kunnen worden betaald. Anders blijven we onze reserves gebruiken en schuiven we de opgave voor ons uit.

Beter weten wat onze keuzes kosten

Om goede keuzes te kunnen maken, moeten we beter weten wat beleid en investeringen ons op langere termijn kosten. Dat is in het verleden niet altijd volledig in beeld geweest. Het onderzoek naar stille baten en lasten bevestigt dat we daarin een stap moeten zetten. Bij nieuwe investeringen willen we daarom vooraf duidelijk hebben wat de financiële gevolgen zijn, nu en in de jaren daarna. We kijken niet alleen naar de investering zelf, maar ook naar kosten voor onderhoud, vervanging en andere uitgaven die later volgen. Daarom werken we aan een meerjarig investeringsprogramma en brengen we onze onderhoudsplannen verder op orde. Dat helpt om beter vooruit te kijken en werkzaamheden waar mogelijk met elkaar te combineren. We willen ook scherper kijken naar wat investeringen daadwerkelijk opleveren. Bij projecten hoort wat ons betreft niet alleen een besluit vooraf, maar ook de vraag achteraf of we hebben bereikt wat we wilden bereiken.

Niet automatisch doorgaan zoals we gewend zijn

Ook bestaande budgetten zijn niet vanzelfsprekend. Vanaf de volgende begroting starten we bij ten minste één programma met zero based begroten. We bouwen budgetten dan opnieuw op vanuit wat nodig is en wat we ermee willen bereiken. Het bedrag van vorig jaar is daarbij niet automatisch het vertrekpunt voor het jaar daarna. Zo kijken we opnieuw naar de vraag of uitgaven nog nodig zijn, of het geld goed wordt besteed en of hetzelfde doel misschien ook op een andere manier kan worden bereikt. Als deze werkwijze goed uitpakt, willen we haar verder uitbreiden. Voor de gemeenteraad moet bovendien goed te volgen zijn hoe keuzes tot stand komen. Niet alleen wat een voorstel kost, maar ook waarom we ervoor kiezen en welke alternatieven er zijn.

Realistisch kiezen

Dat onze financiële ruimte kleiner wordt, betekent niet dat onze ambities voor Texel verdwijnen. Het betekent wel dat we keuzes moeten maken. Bij nieuwe plannen willen we vooraf weten hoe we ze betalen, niet alleen vandaag maar ook in de jaren daarna. Soms betekent dat dat we bestaande uitgaven moeten verminderen, investeringen anders moeten plannen of een plan later uitvoeren. En soms zullen we moeten concluderen dat iets op dit moment financieel niet past. Ook dat is onderdeel van verantwoord bestuur.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat we eerst kijken naar onze uitgaven voordat we de inkomsten verhogen. Dat uitgangspunt is voor ons belangrijk. We willen de lokale lasten voor inwoners en ondernemers zo laag mogelijk houden. Daarom kijken we eerst waar we kunnen besparen, slimmer kunnen werken of investeringen anders kunnen plannen.

Samen met de gemeenteraad

Deze begroting staat niet op zichzelf. Ze bouwt voort op de perspectiefbrief die eerder met de gemeenteraad is gedeeld en op de richting uit het coalitieakkoord Realistisch Vooruit. Met deze begroting zetten we een volgende stap, maar de keuzes voor de komende jaren zijn daarmee nog niet gemaakt. We willen de P&C cyclus van volgend jaar gebruiken om die keuzes samen met de gemeenteraad beter in beeld te brengen. Daarbij gaat het niet alleen om de vraag wat financieel mogelijk is. We willen ook laten zien wat verschillende keuzes betekenen voor beleid, investeringen en onze financiële positie in de jaren daarna. Zo kan het gesprek eerder worden gevoerd en ontstaat er meer ruimte voor de raad om richting te geven.

Als college zorgen wij ervoor dat de keuzes en de financiële gevolgen daarvan helder op tafel komen. We willen daarover graag het gesprek met de gemeenteraad voeren. Over wat Texel nodig heeft, waar we in willen blijven investeren en waar we misschien andere keuzes moeten maken.

Daarbij staan we open voor andere ideeën en voorstellen. Wel vinden we het belangrijk dat daarbij ook duidelijk is hoe deze worden betaald. Zo kunnen college en gemeenteraad samen werken aan keuzes die passen bij Texel en financieel houdbaar zijn. Niet alleen voor deze begroting, maar ook voor de jaren daarna.